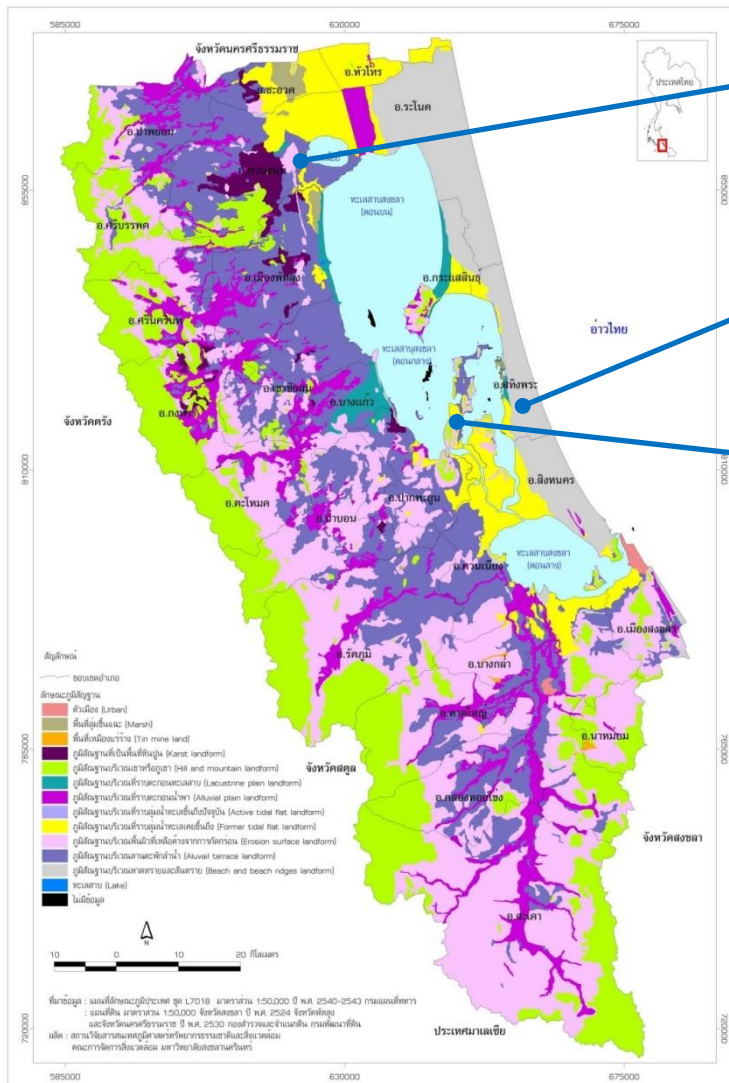

โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และโตนเลสาบ

นำทะเลสาบสงขลา และโตนเลสาบ

3 กิจกรรมในพื้นที่นำร่อง

ประเด็นการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (สตรี)

ประเด็นประมง

ประมง

พื้นที่ที่คัดเลือกเป็นพื้นที่นำร่อง >> บ้านช่องพิน ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

กิจกรรมที่ผ่านมา (มกราคม 2557 – มิถุนายน 2558)

- คัดเลือกพื้นที่ชุมชนประมงที่มีความพร้อมในการจัดทำเป็นพื้นที่นำร่อง โดยการลงพื้นที่ และปรึกษาหารือกับแกนนำชุมชน ตัวแทนองค์กรเอกชน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้
 - >> มีแกนนำชาวประมง และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม
 - >> เป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมการจัดการประมงโดยชุมชนเดิมอยู่แล้ว
 - >> เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการ เป็นตัวแทนพื้นที่นำร่องประเด็นประมงได้
 - >> เป็นพื้นที่ที่มีประสบการณ์การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอพื้นที่ ที่น่าจะเป็นพื้นที่นำร่องได้เช่น ชุมชนทะเลน้อย ชุมชนจองถนน ชุมชนคูซูด ชุมชนบางโหนด ชุมชนบ้านช่องพิน เป็นต้น และกระบวนการคัดเลือกสุดท้าย สรุปให้เลือกพื้นที่ บ้านช่องพิน ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
- จัดตั้งคณะทำงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมระดับพื้นที่นำร่องเป็นไปได้อย่างดี การจัดตั้งคณะทำงาน ทำโดยการประสานงาน การลงพื้นที่ ปรึกษาหารือ แกนนำชุมชน
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำแผนการทำงานในพื้นที่นำร่อง จัดทำแผน และกำหนดกลไกการทำงานในพื้นที่ ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานในพื้นที่ เครือข่ายประมง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูทะเลสาบ และองค์กรพัฒนาเอกชน
 - >> ประสานงาน และนำเสนอรายละเอียดของโครงการ ต่อเครือข่ายสมาพันธ์ชาวประมงทะเลสาบสงขลา ได้รับทราบ และพร้อมเป็นภาคีร่วมมือ
 - >> ประสานงาน และจัดประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ รายละเอียดของโครงการ และเปิดการระดมความคิดเห็นในเบื้องต้น กับองค์กรชาวประมงในพื้นที่
 - >> ลงพื้นที่ เพื่อพูดคุยกับแกนนำพื้นที่ชุมชนประมงรอบทะเลสาบสงขลา เพื่อรับฟังความคิดเห็น ต่อโครงการและแผนงาน โดยเฉพาะแผนงานของพื้นที่นำร่อง
 - >> เข้าร่วมเป็นคณะทำงานโครงการ และเข้าร่วมประชุมโครงการส่วนกลาง เพื่อจัดทำแผนงานปรับปรุงแผนงาน กำหนดกิจกรรม อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

- จัดทำข้อมูลด้านสถานการณ์ทรัพยากรประมงในพื้นที่นำร่อง
- พัฒนาริเริ่ม และขยายกิจกรรมการฟื้นฟูทรัพยากรประมง และการปรับปรุงผลผลิตด้านการประมงในพื้นที่
 - >> ซ่อมแซมปรับปรุงเขตอนุรักษ์
 - >> จัดตั้งกองทุนชาวสมาคมชาวประมง
 - >> จัดตั้งโรงเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชุมชน
 - >> เชื่อมร้อยภาคีเครือข่ายสตรี กลุ่มองค์กรชาวประมง และเครือข่ายลุ่มน้ำ
 - >> พัฒนาผู้นำชาย/หญิง กลุ่มประมง
 - >> พัฒนากลไก/กติกา/ข้อตกลงร่วม ระหว่างชุมชน/ ท้องถิ่น/หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง/สถาบันศึกษา
 - >> พัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมสินค้าประมงอินทรีย์
 - >> จัดทำข้อมูลงานวิจัย “ความอุดมสมบูรณ์ของทะเลหน้าบ้านช่องพิน

แผนงานในอนาคต (กรกฎาคม 2558 – ธันวาคม 2559)

- ร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ทำให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมของชุมชน
- ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมในพื้นที่และจัดทำข้อมูลประกอบ
- ประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเมินและสรุปบทเรียนการดำเนินงานกิจกรรม
- ขยายผลกิจกรรมการจัดการประมง ในพื้นที่อื่นๆของทะเลสาบ
- ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิ
- พัฒนาศักยภาพ ในการเป็นพื้นที่นำร่องแหล่งเรียนรู้ “การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง”
 - >> จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
 - >> สร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนชุมชน (ออมทรัพย์)
 - >> จัดทำแปลลาชุมชน
 - >> จัดทำเขตอนุรักษ์
 - >> จัดทำอุ้สร้าง/ซ่อมเรือ
 - >> จัดตั้งกลุ่มน้ำยาง
 - >> พัฒนابทบาทสตรี

ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (สตรี)

พื้นที่ที่คัดเลือกเป็นพื้นที่นำร่อง >> พื้นที่ ชุมชนท่าหิน ต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา

กิจกรรมที่ผ่านมา (มกราคม 2557 – มิถุนายน 2558)

- คัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมในการจัดทำเป็นพื้นที่นำร่อง โดยการลงพื้นที่ และปรึกษาหารือกับแกนนำชุมชน ตัวแทนองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้
 - >> มีการรวมตัวของกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม
 - >> มีชุมชนซึ่งมีประสบการณ์เคยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นเครือข่าย ซึ่งอาจเป็นการร่วมกันทำงานช่วยเหลือสังคม (เช่นการอนุรักษ์สัตว์น้ำ) ร่วมกันทำงานสร้างอาชีพเสริม (เช่นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ) ร่วมกันต่อสู้ภัยพิบัติ หรือร่วมกิจกรรมรูปแบบอื่นๆ
 - >> มีความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมขององค์กรชุมชน
 - >> เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการเป็นตัวแทนพื้นที่นำร่องประเด็นความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (สตรี) ได้
 - >> เป็นพื้นที่ที่มีประสบการณ์การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอพื้นที่ ที่น่าจะเป็น พื้นที่นำร่องได้เช่น ชุมชนคูเต่า ชุมชนจองถนน ชุมชนคูขุด ชุมชนท่าหิน ชุมชนบ้านช่องพิน เป็นต้น และกระบวนการคัดเลือกสุดท้าย สรุปให้เลือกพื้นที่ชุมชนท่าหิน ต.ท่าหิน อ.สทิงพระ จ.สงขลา
- จัดตั้งคณะทำงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมระดับพื้นที่นำร่องเป็นไปด้วยดี การจัดตั้งคณะทำงาน ทำโดยการประสานงาน การลงพื้นที่ ปรึกษาหารือ แกนนำชุมชน
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำแผนการทำงานในพื้นที่นำร่อง จัดทำแผน และกำหนดกลไกการทำงานในพื้นที่ ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานในพื้นที่ และองค์กรพัฒนาเอกชน
 - >> ประสานงาน และนำเสนอรายละเอียดของโครงการ ต่อชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีโหนด-นา-เลตำบลท่าหิน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายองค์กรชุมชน ให้ได้รับทราบทั่วกัน
 - >> ประสานงาน และจัดประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ รายละเอียดของโครงการ และเปิดการระดมความคิดเห็นในเบื้องต้น กับองค์กรชุมชนในพื้นที่คือ ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีโหนด-นา-เล

ตำบลท่าหิน กลุ่มอาชีพในชุมชน (กลุ่มสบู่ตาล โตนด กลุ่มน้ำผึ้งผง) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ต่อ
โครงการและแผนงาน โดยเฉพาะ แผนงานของพื้นที่นำร่อง

>> ยกร่างแผนการดำเนินงาน

>> เข้าร่วมเป็นคณะทำงานโครงการ และเข้าร่วมประชุมโครงการส่วนกลาง เพื่อจัดทำแผนงาน
ปรับปรุงแผนงาน กำหนดกิจกรรม อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

>> ใช้โอกาสในการร่วมกิจกรรมต่างๆในสภาองค์กรชุมชน ชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีโหนด-
นา-เล ตำบลท่าหิน กลุ่มสบู่ตาล โตนด กลุ่มน้ำผึ้งผง ได้ประชาสัมพันธ์โครงการ อย่างต่อเนื่อง

• จัดทำข้อมูลด้านสถานการณ์ชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นำร่อง

>> จัดทำข้อมูลด้านสถานการณ์ภาพรวมองค์กรชุมชนที่ทำเรื่องอาชีพ ในคาบสมุทรสทิงพระ
ตลอดจนข้อมูลของกลุ่มอาชีพ

>> ประมวลต้นทุน (ทางสังคม) ในเรื่องความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนในพื้นที่นำร่อง

>> ถอดบทเรียนกลุ่มอาชีพในพื้นที่ เพื่อหาจุดอ่อน/จุดแข็ง/ ผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จ

>> ศึกษาศักยภาพต้นทุนทรัพยากร โหนด-นา-เล (ตาล โตนด,นาข้าว,ทะเลสาบ)

• ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ในพื้นที่นำร่อง

>> พัฒนาอาชีพบนฐานทรัพยากรที่มีในชุมชนเช่นตาล โตนดเป็นน้ำผึ้งผง น้ำผึ้งแวน สบู่ตาล โตนด
การแปรรูปข้าว การแปรรูปผลผลิตสัตว์น้ำ ในกลุ่มองค์กรชุมชน

>> วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ สบู่ตาล โตนด/น้ำผึ้งผง

>> จัดอบรมการแปรรูปสัตว์น้ำ

>> จัดอบรมการพัฒนาารูปแบบบรรจุภัณฑ์

>> ส่งเสริมด้านแผนการตลาด

แผนงานในอนาคต (กรกฎาคม 2558 – ธันวาคม 2559)

- ประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเมินและสรุปบทเรียนการดำเนินงานกิจกรรม
- ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เครือข่าย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความเห็น เพื่อพัฒนาศักยภาพ
ในการเป็นพื้นที่นำร่อง
- พัฒนาศักยภาพ ในการเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
- ติดตามการดำเนินงานกิจกรรมในพื้นที่และจัดทำข้อมูลประกอบ
- พัฒนา คู่มือ สื่อ เอกสาร เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานในพื้นที่

การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หลักการและเหตุผล

ภาวะโลกร้อน เป็นสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและภาวะของโลกหลายด้าน แม้หลายประเทศทั่วโลกจะมีมาตรการต่างๆ เพื่อลดสาเหตุของการทำให้โลกร้อนทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก แต่ยังไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามกลับมีแนวโน้มที่จะเกิดผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้น การลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย รวมถึงประเทศไทย ต่างให้ความสำคัญกับการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Adaptation)

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเช่นผลกระทบทางการเกษตร การรุกคืบของน้ำเค็มในทะเลสาบ การลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ น้ำเสียและพายุที่มีความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ทะเลน้อยซึ่งเป็นพื้นที่น้ำจืด การขาดปริมาณน้ำจืดที่เพียงพอที่จะเข้ามาช่วยชะล้างและลดความเป็นกรดในป่าพรุและทะเลน้อยให้น้อยลงรวมถึงการชะล้างสิ่งปฏิกูลและสารเคมีจากน้ำเสียชุมชน ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและปริมาณของสัตว์ น้ำในทะเลน้อยด้วย

ฉะนั้นการปรับตัวของชุมชนในพื้นที่ทะเลน้อยเพื่อรับมือกับผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงเน้นไปที่การส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพูดคุยแลกเปลี่ยนในชุมชนเพื่อหาแนวทางในการลดผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ ท้องถิ่นและองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ
- 2) เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพูดคุยหาแนวทางในการทำกิจกรรมเพื่อรับมือกับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 3) เพื่อรณรงค์ให้เกิดการประสานงานร่วมกันขององค์กรประชาชนและท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อการวางแผนในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พื้นที่ที่คัดเลือกเป็นพื้นที่นำร่อง >> พื้นที่ชุมชนทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย และ ต.พนางตุง
อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

กิจกรรมที่ผ่านมา (มกราคม 2557 – มิถุนายน 2558)

- คัดเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมในการจัดทำเป็นพื้นที่นำร่อง โดยการลงพื้นที่ และปรึกษาหารือกับแกนนำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้
 - >> เป็นพื้นที่ที่เคยมีการประเมินความเปราะบาง(Vulnerability Assessment) ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์สนับสนุนอยู่มากพอ
 - >> เป็นพื้นที่ที่ชุมชนมีความตื่นตัว กับประเด็นของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพร้อมที่จะเป็นตัวแทนพื้นที่นำร่องในประเด็นนี้ได้
 - >> มีกลุ่มเยาวชนที่เข้มแข็ง และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม
 - >> เป็นพื้นที่ที่มีประสบการณ์การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอพื้นที่ ที่น่าจะเป็น พื้นที่นำร่องได้เช่น ชุมชนทะเลน้อย ชุมชนกุยุด ชุมชนท่าหิน ชุมชนปากพูน เป็นต้น และกระบวนการคัดเลือกสุดท้าย สรุปให้เลือกพื้นที่ชุมชนทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย และ ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
- จัดตั้งคณะทำงานในระดับพื้นที่ (คณะทำงาน โชนทะเลน้อย) เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมระดับพื้นที่นำร่องเป็นไปได้อย่างดี การจัดตั้งคณะทำงาน ทำโดยการประสานงาน การลงพื้นที่ ปรึกษาหารือ แกนนำชุมชน
- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำแผนการทำงานในพื้นที่นำร่อง จัดทำแผน และกำหนดกลไกการทำงานในพื้นที่ ร่วมกับชุมชน โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชน
 - >> ประสานงานคณะทำงานพื้นที่ทะเลน้อย ทำความเข้าใจความเป็นมาและรายละเอียดของโครงการ การประสานทำความเข้าใจกับเครือข่ายประชาชนในพื้นที่ ได้คณะทำงานหลักของโครงการจำนวน 15 คน ร่วมวางแผนการดำเนินงานและกำหนดสถานที่ประสานงานของโครงการ
 - >> ประสานงานทำความเข้าใจกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งตำบล ทะเลน้อยและตำบลพนางตุง โรงเรียนมัธยมและวิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน
 - >> ยกร่างแผนการดำเนินงาน

- จัดทำข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้
 - >> รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาวะโลกร้อน สาเหตุ สถานการณ์และผลกระทบ เพื่อให้ได้ชุดองค์ความรู้ที่ยังไม่ได้สังเคราะห์เนื้อหา รวมถึงสื่อคลิปวิดีโอ
 - >> รวบรวมบทเรียนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ต่างๆ
 - >> จัดทำข้อมูลของตำบลทะเลน้อยและตำบลพนาตุ้ง ด้านกายภาพ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วิถีชีวิตในชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
 - >> รวบรวมข้อมูลผู้ทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมกระจูดและการย้อมสีกระจูดและข้อมูลปริมาณสารโลหะหนักในพื้นที่ทะเลน้อย

แผนงานในอนาคต (กรกฎาคม 2558 – ธันวาคม 2559)

- จัดทำสื่อส่งเสริมการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การรวมคลิปวิดีโอ การทำแผ่นพับ บท รำ โนราห์และเพลง
- จัดอบรมเยาวชนสื่อสารความรู้
- ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 23 หมู่บ้าน
- จัดเวทีเสวนาแนวทางการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- เป้าหมายในอนาคต
 - 1) ชุมชนมีความรู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งสาเหตุและผลกระทบ
 - 2) เกิดแนวทางปฏิบัติการรับมือที่เป็นผลจากการเสวนาร่วมของทุกฝ่ายในชุมชน
 - 3) มีแผนการรับมือร่วมของประชาชน ท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐในพื้นที่
 - 4) เกิดกิจกรรมนำร่องเกี่ยวกับการเตรียมรับมือต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ